

Z filozofie Pytagorejcov:

„Zlaté verše Pytagora“

a

„Zlaté výroky Demokratov“

ZLATÉ VERŠE

PYTAGORA

Najskôr uctievaj
Nesmrteľných Bohov,
pretože sú stvorení
a ustanovení Zákonom.
Cti Prísahu
a potom Hrdinov,
plných dobroty a svetla.
Rovnako cti rodičov
a svojich najbližších
príbuzných.
Zo všetkého ostatného
ľudstva urob
svojím priateľom toho,
kto sa vyznačuje cnosťou.
Vždy si vypočuj
jeho mierne napomenutia
a zober si príklad
z jeho cnostných
a užitočných činov.
Vyhýbaj sa ako je len možné,
nenávisť voči priateľovi
kvôli drobným chybám.
A pochop,
že moc je blízky sused
nutnosti.
Vedz, že všetky tieto veci
sú tak, ako som ti povedal;
a zvykni si prekonávať
a premôcť tieto vášne:
Najskôr nenasytnosť,
lenivosť, zmyselnosť a hnev.
Nerob nič zlé,
ani v prítomnosti iných
ani v súkromí.
Ale nado všetky veci
rešpektuj sám seba.
Na druhom mieste
zachovávaj spravodlivosť
vo svojich činoch
a vo svojich slovách.
A nezvykaj si
správať sa v žiadnej veci
bez pravidiel

a bez rozumu.

Ale vždy rob túto

reflexiu, že je

predurčené osudom,

že všetci ľudia zomrú.

A že bohovia šťastia

sú nestáli

a že tak, ako ich

možno získať, rovnako tak

ich možno aj stratiť.

Pokiaľ ide o všetky

pohromy, ktorými ľudia trpia

z duchovného osudu,

S trpezlivosťou znášaj

svoj osud, nech je aký chce

a nikdy kvôli nemu nešomri.

Ale usiluj sa o to,

čo v ňom ty môžeš napraviť.

A ber do úvahy,

že osud neposiela

ten najväčší podiel

týchto nešťastí

na dobrých ľuďoch.

Medzi ľuďmi existuje

mnoho spôsobov uvažovania,

dobrych i zlých;

Neobdivuj ich príliš ľahko

ani ich neodmietaj.

Ak sú ale lži

pokročilé,

vypočuj si ich s miernosťou

a vyzbroj sa trpezlivosťou.

Dobre zachovávaj

pri každej príležitosti to,

čo sa ti chystám povedať:

Nikdy nikomu nedovoľ

slovami ani skutkami,

aby ťa zvedol (skazil).

Ani aby ťa naviedol povedať

alebo urobiť niečo,

čo pre teba nie je prospešné.

Porad' sa a uvaž,

než budeš konať,

aby si nemohol vykonať

nerozumné činy.

Pretože to je súčasťou

úbohého človeka,

hovoriť a konať

bez premýšľania.

Ale konaj to,

čo ťa neskôr nebude trápiť

ani nútiť k ľútosťi.

Nikdy nerob niečo,

čomu nerozumieš.

Ale nauč sa všetko,

čo by si mal vedieť

a takým spôsobom

budeš viesť

veľmi šťastný život.

Zvykni si

na taký spôsob života,

ktorý je čistý a mravný,

bez prepychu.

Vyhýbaj sa všetkým veciam,

ktoré by zapríčinili závisť.

A nebuď nevhodne

márnotratný ako niekto,

kto nevie, čo je

mravné a ctihodné.

Nebuď ani chamtivý

ani lakomý;

primeraná miera je

vynikajúca v týchto veciach.

Konaj len veci,

ktoré ti nemôžu ublížiť

premysli si to skôr,

než ich vykonáš.

Nikdy nedovoľ spánku

zavrieť tvoje viečka,

keď si ľahneš do postele,

kým si nepreskúmal

svojim rozumom

všetky tvoje skutky toho dňa.

V čom som konal chybné?

Čo som urobil?

Čo som zanedbal,

čo malo byť vykonané?

Ak pri tomto skúmaní zistíš,

že si konal chybné,

prísne sa za to pokarhaj;

A ak si vykonal čokoľvek

dobré, raduj sa.

Dôkladne vykonávaj

všetky tieto veci;

dobre o nich medituj;

mal by si ich milovať

z celého svojho srdca.

Sú to práve tieto veci,

ktoré ťa privedú

na cestu božskej cnosti.

Prisahám pri tom,
kto preniesol do našich duší
Posvätnú Štvoricu,
prameň prírody (podstaty),
ktorej príčina je večná.
Ale nikdy neprilož
svoju ruku k žiadnej práci,
kým si sa najskôr nepomodlil
k bohom za vykonanie toho,
čo sa chystáš začať.
Keď si tento zvyk učiníš
dôverne známym,
budeš poznať stav
Nesmrtelných Bohov
i ľudí.
Dokonca ako ďaleko
rôzne bytosti zasahujú
a čo ich pojíma
a spája spolu.
Podobne budeš vedieť,
že podľa Zákona,
podstata tohto vesmíru je
rovnako vo všetkých veciach,
aby si nedúfal v to,
v čo nemáš dúfať;
a nič v tomto svete
ti nebude skryté.
Podobne budeš vedieť,
že ľudia na seba uvažujú
svoje nešťastia dobrovoľne
a z vlastnej slobodnej vôle.
Nešťastní to ale sú!
Ani nevidia
ani nerozumejú,
že ich dobro je blízko nich.
Máloktoí vedia,
ako sa zbaviť ich nešťastia.
Taký je osud,
ktorý zaslepuje ľudstvo
a berie mu zdravý rozum.
Ako obrovské valce
valia sa sem a tam
a neustále sú trápení
nespočetnými chorobami.
Vlastný osudový zápas,
prenasleduje ich všade,
zmieta nimi hore dole;
a ani ho nevnímajú.
Namiesto podnecovania
a rozvírovania, mali by

nevzdorovať a vyhnúť sa mu.
Ach! Jupiter, náš Otec!
Keby si vyslobodil ľudí
od všetkého zla,
ktoré ich utláča.
Ukáž im,
akého démona používajú.
Ale dodaj si odvahy,
ľudská rasa je božská.
Posvätná príroda im odhalí
tie najskrytejšie tajomstvá.
Ak ti ona odovzdá
svoje tajomstvá,
ľahko vykonáš
všetky veci,
ktoré som ti nariadil.
A vyliečením svojej duše
ju vyslobodíš od všetkého zla
a od všetkého utrpenia.
Ale zdrž sa mäsa,
ktoré máme zakázané
v očisťovaní
a v oslobodení duše;
Patrične rozlišuj
a dobre preskúmaj
všetky veci.
Nechaj sa vždy viesť
a usmerňovať
chápaním,
ktoré prichádza z hora
a ktoré by malo
držať opraty.
A keď sa zbavíš
A keď sa zbavíš
svojho smrteľného tela,
prídeš do toho
najčistejšieho Éteru.
Ty budeš Bohom,
nesmrtelným, nezničiteľným
a Smrť nad tebou
nebude mať viac vládu.
ZLATÉ VÝROKY
DEMOKRATOV
Ak niekto bude
zachovávať tieto výroky,
získa mnohé veci
hodné človeka
a bude oslobodený
od mnohých vecí,
ktoré sú nízke.

Dokonalosť duše napraví
mravnú skazenosť tela
ale sila tela bez uvažovania
duši nepomôže.
Ten, kto miluje majetok duše,
bude veci milovať viac,
božsky;
ale ten, kto miluje
majetok jej prechodného
bydliska (tela),
bude veci milovať ľudsky.
Je vynikajúce brániť
nespravodlivému človeku;
ak to ale nie je možné,
je výborné nekonať
v spojení s ním.
Je nevyhnutné byť dobrý,
radšej než tak vyzeráť.
Šťastie človeka
nespočíva v tele
alebo v bohatstve,
ale v statočnom správaní sa
a spravodlivosti.
Hriechu sa treba vyhýbať,
nie prostredníctvom strachu
ale kvôli vkusu.
Je veľkou vecou byť múdrom
za nešťastných okolností.
Pokánie po nízkych činoch
je spásou života.
Je nevyhnutné byť
hlásateľom pravdy
a nebyť mnohovravný.
Ten, kto spôsobuje krivdu,
je nešťastnejší ako ten,
komu bola spôsobená.
Poľom pôsobnosti
veľkodušného človeka
je znášať s miernosťou
chyby iných.
Je krásne
neodporovať zákonu,
panovníkovi ani tomu,
kto je múdrejší ako vy.
Dobrý človek
nevenuje pozornosť
výčitkám skazeného človeka.
Je ťažké byť ovládaný tými,
ktorí sú horší ako my.
Ten, kto je úplne premožený

bohatstvom, nikdy
nemôže byť spravodlivý.
Rozum je často
presvedčivejší
ako samo zlato.
Ten, kto napomína človeka,
ktorý slepo verí,
že má intelekt,
márne sa namáha.
Mnohí, ktorí sa nenaučili
racionálne argumentovať,
stále žijú podľa popudu.
Mnohí, ktorí sa dopustia
najnižších činov,
často vedú
najlepšie prejavy.
Blázni sa často stávajú
múdrymi pod tlakom
nešťastia.
Je nevyhnutné napodobovať
prácu a činy
a nie slová o cnosti.
Tí, ktorí sú prirodzene
dobře disponovaní,
vedia veci krásne
a sami sú po nich
dychtiví.
Ráznosť a sila tela
sú ušľachtilosťou dobytky;
ale statočnosť spôsobov
sú ušľachtilosťou človeka.
Ani umenie ani múdrosť
si nemožno osvojiť
bez predchádzajúceho učenia.
Je lepšie pokarhať
vaše vlastné chyby
než chyby iných.
Tí, ktorých spôsoby
sú v poriadku, budú poriadni
aj vo svojich životoch.
Je dobré zdržať sa
nielen vykonania krivdy
ale už prvej myšlienky
na jej vykonanie.
Je správne dobre hovoriť
o dobrej práci;
pretože hovoriť tak o tom,
čo je nízke, je vlastnosťou
nečestného človeka
a podvodníka.

Mnohí, ktorí majú
veľké vedomosti,
nemajú žiaden intelekt.
Je potrebné snažiť sa získať
hojnosť intelektu
a nenaháňať
hojnosť učnosti.
Je lepšie, aby rada
predchádzala činom,
než aby ich
nasledovala ľútosť.
Nedávaj dôveru
všetkým ľuďom, ale len tým,
ktorí sú toho hodní;
pretože urobiť to prvé
je pôsobnosťou hlupáka
ale to druhé je pôsobnosťou
múdreho človeka.
Cnostného a nečestného
človeka treba posudzovať
nielen podľa ich činov
ale aj podľa ich vôle.
Túžiť prehnane
je znakom chlapca
nie muža.
Nevhodné potešenia
prinášajú bolesť.
Silné túžby po nejakej veci
zaslepujú dušu
s ohľadom na iné veci.
Láska je jednoducho taká,
že keď je opustená a zranená,
túži po veciach,
ktoré majú prísť.
Nič neprijímaj ako šťastné,
čo nie je výhodné.
Nie argument
ale nešťastie
je učiteľom detí.
Sláva a bohatstvo
bez múdrosti nie sú
bezpečným vlastníctvom.
Vskutku nie je zbytočné
dosiahnuť bohatstvo,
ale dosiahnuť ho nepravosťou
je tou najzhubnejšou
zo všetkých vecí.
Je to strašná vec
napodobovať zlé
a byť neochotný

napodobovať dobré.
Je hanebnou vecou
pre človeka byť zamestnaný
vo veciach iných
ale byť neznalý
vecí vlastných.
Vždy mať v úmysle konať,
robí čin nedokonalým.
Nečestní ľudia
a ti, ktorí sú iba
zdanlivo dobrí,
robia všetky veci v slovách
ale nie v skutkoch.
Požehnaný je človek,
ktorý má oboje,
majetok aj intelekt,
pretože ich bude používať
dobře vo veciach,
ktoré sú správne.
Nevedomosť toho,
čo je vynikajúce,
je príčinou chyby.
Pred vykonaním
nízkych vecí, by človek mal
ctiť sám seba.
Človek postavený
do rozporu
a veľmi pozorný
voči maličkostiam,
je prirodzene neprispôsobený
naučiť sa to, čo je správne.
Neustále rozprávať
bez ochoty počúvať,
je arogancia.
Je nevyhnutné chrániť sa
pred skazeným človekom,
aby nemohol výhodne
zneužiť príležitosť.
Závistlivý človek
je príčinou obťažovania
sám seba,
ako nejakému nepriateľovi.
Nepriateľom nie je len ten,
čo koná nespravodlivo
ale aj ten, kto uvažuje,
že tak bude konať.
Nepriateľstvo príbuzných
je oveľa trpkéjšie,
než nepriateľstvo cudzích.
Správaj sa

ku všetkým ľuďom
bez podozrievania;
buď ústretový
a obozretný
vo svojom správaní.
Je správne prijať láskavosť
súčasne s rozhodnutím,
že odplata
bude prevyšovať dar.
Keď sa chystáš poskytnúť
láskavosť,
najskôr posúď toho,
kto ju má prijať,
ak má
nečestný charakter,
aby ti neoplatil dobré zlým.
Malé láskavosti
poskytnuté v pravej chvíli
stávajú sa vecami
s najväčšími dôsledkami
pre tých,
ktorí ich prijímajú.
Pocty múdrym ľuďom
sú schopné ovplyvniť
najväčšie veci,
ak to súčasne aj oni berú tak,
že sú oceňovaní.
Dobročinný človek je ten,
kto sa nepozera na odplatu
ale zámerne chce
konať dobro.
Mnohí, ktorí vyzerajú ako
priatelia, nimi nie sú
a iní, ktorí ako priatelia
nevyzerajú, priateľmi sú.
Priateľstvo jedného
múdreho človeka je lepšie
než každého blázna.
Nezasluhuje si žiť ten,
kto nemá ani jediného
cnostného priateľa.
Mnohí sa odvracajú
od svojich priateľov
ak kvôli bohatstvu
upadnú do nešťastia.
Vyrovnaný je krásny
vo všetkom;
ale výstredný a nedokonalý
mi taký nepripadá.
Ten, kto nikoho nemiluje,

mi nepripadá, že by ho
niekto miloval.
Sympatickým starým
človekom je ten, kto je
žartovný a oplýva
zaujímavými anekdotami.
Krása tela je len živočíšna,
pokiaľ nie je podporená
intelektom.
Nájsť priateľa,
keď máš blahobyť,
je veľmi ľahké;
ale v nepriazni
je to tá najťažšia
zo všetkých vecí.
Nie všetci príbuzní
sú priatelia, ale tí,
ktorí sú v zhode s tým,
čo je vzájomne výhodné.
Keďže sme ľudia,
je slušné nevysmievať sa
ale trúchliť pre
nešťastie ľudí.
Dobré sotva predvádza
samo seba, dokonca ani tým,
ktorí po ňom pátrajú;
ale zlé je zrejme
bez pátrania.
Ľudia, ktorí majú potešenie
z obviňovania iných,
nie sú prirodzene
prispôsobení pre priateľstvo.
Človek by nemal byť
uvedený do mnohovravnosti,
pretože je to hrozná vec.
Je vlastnosťou
božského intelektu
vždy zámerne premýšľať
o kráse.
Ten, kto verí,
že Božstvo vidí
všetky veci, nezhrší
ani potajme ani otvorene.
Tí, ktorí chvália hlúpych,
spôsobujú im veľkú škodu.
Je lepšie byť chválený iným
než sám sebou.
Ak sa sám nedokáže zmieriť
s chválou, ktorý si dostal,
pomysli si,

že ti lichotia.
Svet je javisko;
život je zmena.
Prišiel si, videl si,
odišiel si.
Svet je zmena:
život je prázdny názor.